

Liite 1

Maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuudesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvia maksupalveluja ovat esimerkiksi tilisiirrot, suoraveloitus, korttimaksut sekä pankki- että luottokortilla, rahanvälitys ja sähköiset lompakkopalvelut. Tässä liitteessä kuvataan esimerkinomaisesti tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien keskeisten maksutapojen toimintaa, osallistujia ja tietovirtoja.

Tilisiirto

Tilisiirrossa on yleensä kolme toimijaa:

- maksajan maksutiliä ylläpitävä pankki
- maksunsaajan maksutiliä ylläpitävä pankki
- pankin selvitys- ja/tai toimituspalvelut, joiden tarkoituksena on auttaa pankkeja selvittämään ja/tai toimittamaan keskenään niiden välillä toteutetuista varojen siirroista syntynyt velka. Vaihtoehtoisesti maksupalveluntarjoajat voivat siirtää varoja ja selvittää syntyneen velan suoraan keskenään tai käyttämällä muita välittäjiä.

Tietovirta tilisiirrossa etenee seuraavasti:

1. Maksaja käynnistää maksun toimittamalla pankilleen maksunsaajan tiedot ja pyytämällä sitä siirtämään tietyn summan varoja maksunsaajan pankkitilille.
2. Maksajan pankki tekee tilisiirron maksajan toimittamien tietojen perusteella ja lähettää sitten maksajan toimittamat tiedot maksunsaaja maksupalveluntarjoajalle varojen siirtämiseksi maksunsaajan pankkitilille.
3. Maksunsaajan pankki tarkastaa maksajan pankin toimittamassa tilisiirrossa annetut tiedot (esimerkiksi että pankkitili on olemassa).

Toimitus, jossa varoja tosiasiallisesti siirretään maksupalveluntarjoajien välillä, tapahtuu seuraavasti:

4. Maksajan pankki veloittaa maksunsaajalle siirrettävän summan maksajan pankkitililtä.
5. Maksunsaajan pankki siirtää maksun summan maksunsaajan tilille välittömästi sen jälkeen, kun summa on siirretty maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle, jotta maksunsaaja saa varat vaaditussa aikataulussa (yleensä yksi pankkipäivä EU:n sisäisten tilisiirtojen osalta).

Suoraveloitus

Suoraveloituksessa on samat toimijat kuin tilisiirrossa. Suurin ero suoraveloituksen ja tilisiirron välillä on se, että suoraveloituksen käynnistää maksunsaaja maksajan antaman valtuutuksen perusteella.

Tietovirta suoraveloituksessa etenee seuraavasti:

1. Maksunsaaja tekee maksajan antaman valtuutuksen perusteella suoraveloituspyyntöön varojen siirtämiseksi maksajan tililtä maksunsaajan tilille.
2. Maksunsaajan maksupalvelun tarjoaja luo pyynnön ja lähettää sen maksajaan maksupalveluntarjoajalle toteutettavaksi.
3. Maksajan maksupalveluntarjoaja tarkastaa, että pyydetyt varat ovat saatavilla ja että pyynnön tiedot pitävät paikkansa. Jos näin on, maksajan maksupalveluntarjoaja veloittaa suoraveloituskäytön tililtä eräpäivänä.

Toimitus, jossa varoja tosiasiallisesti siirretään maksupalveluntarjoajien välillä, tapahtuu seuraavasti:

4. Maksajan maksupalveluntarjoaja veloittaa siirrettävät varat maksajan tililtä maksun eräpäivänä.
5. Maksunsaajan maksupalveluntarjoaja siirtää maksun summan maksunsaajan tilille välittömästi sen jälkeen, kun kyseinen summa on siirretty maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle, jotta maksunsaaja saa varat vaaditussa aikataulussa.

Rahansiirto

Rahansiirrossa on mahdollisuus siirtää varoja ilman, että maksunsaajalla on oltava maksutili.

Rahansiirrossa on yleensä kaksi yhteisöä:

- rahansiirtopalvelu, jota maksaja käyttää varojen siirtämiseen maksunsaajalle
- maksukumppani on toinen rahansiirtopalvelu, joka vastaanottaa varat ja asettaa ne maksunsaajan käyttöön.

Tietovirta rahansiirrossa etenee seuraavasti:

1. Maksaja käynnistää rahansiirtopyynnön antamalla maksupalveluntarjoajalleen tiedot maksunsaajasta ja maksutapahtumasta.
2. Maksajan maksupalveluntarjoaja (rahansiirtopalvelu) luo pyynnön ja lähettää sen toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa tai kolmannella alueella sijaitsevalle maksukumppanille.
3. Maksukumppani (maksunsaajan maksupalveluntarjoaja) tarkastaa ja vahvistaa, että pyynnön tiedot pitävät paikkansa.
4. Lopuksi maksukumppani asettaa varat maksunsaajan käyttöön.

Korttimaksu

Korttimaksussa on yleensä kolme toimijaa:

1. Korttijärjestelmän tarjoaja vahvistaa korttiin sovellettavat säännöt. Korttijärjestelmän tarjoaja voi olla myös maksupalveluntarjoaja, jos se jakelee kortteja itse tai tarjoaa muita korttiin liittyviä maksupalveluja (kuten maksutapahtumien vastaanottamiseen liittyviä palveluja).
2. Kortin myöntäjä on maksupalveluntarjoaja, joka tarjoaa maksukortin (pankki- tai luottokortin) maksajan käyttöön ja toteuttaa maksutapahtumat maksajan puolesta.
3. Korttitapahtumien vastaanottaja on maksupalveluntarjoaja, joka vastaanottaa maksuja maksunsaajan puolesta. Se laskee yhteen kaikki tietyn ajanjakson aikana toteutetut maksut ja siirtää niiden yhteenlasketun summan maksunsaajalle.

Korttijärjestelmät voidaan jakaa kolmen osapuolen ja neljän osapuolen korttijärjestelmiin. Kolmen osapuolen korttijärjestelmässä korttijärjestelmän tarjoaja, kortin myöntäjä ja korttitapahtumien vastaanottaja ovat kaikki saman toimijan eri rooleja. Kolmen osapuolen korttimaksuissa korttijärjestelmän tarjoaja toimii sekä kortin myöntäjänä että korttitapahtumien vastaanottajana ja on suoraan yhteydessä sekä maksajaan että maksunsaajaan. Sen sijaan neljän osapuolen korttimaksut edellyttävät, että kortin myöntäjän ja korttitapahtumien vastaanottajan toiminnot ovat erillisiä. Näistä toinen on yhteydessä maksajaan ja toinen maksunsaajaan. Neljän osapuolen korttijärjestelmän tarjoaja, kortin myöntäjä ja korttitapahtumien vastaanottaja ovat kaikki eri yhteisöjä ja koska korttijärjestelmän tarjoaja ei itse myönnä kortteja tai vastaanota korttitapahtumia, se ei tarjoa maksupalveluja eikä siten ole tiedonantovelvollinen.

Tekniset palveluntarjoajat ovat korttitapahtumien vastaanottajien tai kauppiaiden kanssa sopimuksen tehneitä yhteisöjä, jotka tarjoavat korttimaksujen käsittelyssä tarvittavia palveluja, esimerkiksi sellaisten päätelaitteiden tai verkkosivustojen tarjoaminen, jotka mahdollistavat korttitietojen tallentamisen ja maksuprosessin käynnistämisen (maksun käynnistäjä). Tällaiset tekniset palveluntarjoajat eivät kuitenkaan kuulu tiedonantovelvollisuuden piiriin, jos ne eivät saa siirrettäviä varoja missään vaiheessa haltuunsa.

Sähköinen raha

Sähköisen rahan tarjoajilla on erilaisia liiketoimintamalleja. Kaksi keskeistä liiketoimintamallia ovat verkkolompakko sekä sähköinen arvokseteli.

Verkkolompakko

Verkkolompakon tarjoaja tarjoaa maksajan käyttöön virtuaalisen lompakon eli verkkolompakon, jota voidaan käyttää tavaroiden ja palvelujen maksamiseen. Verkkolompakkoa voidaan rahoittaa erilaisilla maksutavoilla, kuten korttimaksuilla ja tilisiirroilla. Verkkolompakkoon siirrettyjä varoja voidaan käyttää maksujen suorittamiseen sähköisen rahan tarjoajan infrastruktuurissa.

Verkkolompakon tarjoaja tarjoaa maksupalveluja maksajan lisäksi maksunsaajalle, jonka myös on rekisteröidyttävä verkkolompakon tarjoajan järjestelmään voidakseen vastaanottaa sähköisen rahan maksuja. Sähköisen rahan maksuihin osallistuu myös muita maksupalveluntarjoajia, mutta nämä toimivat ainoastaan verkkolompakon rahoittajina tai nostettujen varojen kohteena. Ne eivät osallistu maksajan ja maksunsaajan väliseen sähköiseen maksutapahtumaan, jota sähköisen rahan tarjoaja hallinnoi yksin.

Tietovirta etenee verkkolompakossa seuraavasti:

1. Maksaja käynnistää sähköisen rahan maksutapahtuman antamalla sähköisen tilinsä tiedot maksunsaajan verkkosivustolla.

2. Verkkolompakon tarjoaja vastaanottaa maksutapahtuman tiedot ja vahvistaa ne. Jos tiedot pitävät paikkansa, verkkolompakon tarjoaja siirtää varat maksajan sähköiseltä tililtä maksunsaajan sähköiselle tilille.

Kun tämä on tehty, varojen siirto sähköisen rahan tarjoajan järjestelmissä on saatettu loppuun. Selvitystä ei tarvita, koska sähköisen rahan tarjoaja on ainoa maksutapahtumaan osallistuva toimija. Kuitenkin jos maksajan sähköisen rahan tilillä ei ole riittävästi varoja, sähköisen rahan tarjoajan on ennen sähköisen rahan maksun toteuttamista pyydettävä tarvittavat varat maksajan rekisteröimästä rahoituslähteestä ja tehtävä selvitys kyseisen rahoituslähteen kanssa:

3. Sähköisen rahan tarjoaja käyttää maksajan rekisteröitymisensä yhteydessä antamia tietoja ja pyytää maksajan ilmoittamasta rahoituslähteestä vastaavaa maksupalveluntarjoajaa siirtämään tarvittavat varat (esimerkiksi tilisiirtona tai korttimaksuna). Tästä syntyy erillinen maksutapahtuma maksajan ja maksunsaajana toimivan verkkolompakon tarjoajan välille.

4. Vastaavasti maksunsaaja voi päättää nostaa varat sähköisen rahan tililtään pankkitililleen tai muulle maksutililleen. Myös tästä syntyy erillinen maksutapahtuma, jossa verkkolompakon tarjoaja on maksaja ja kauppias on maksunsaaja. Maksunsaajan maksupalveluntarjoaja (eli maksunsaajan pankki) vastaa tämän erillisen maksutapahtuman ilmoittamisesta.

Sähköinen arvoseteli

Sähköiset arvosetelit muodostavat yhtenäisen sähköisen maksutavan, joka on usein ennalta maksettu kortti (ns. prepaid-kortti). Maksaja voi ostaa näitä kortteja valikoiduilta jakelijoilta / jälleenmyyjiltä ja suorittaa maksuja sähköisen rahan tarjoajan infrastruktuurin kautta ilman, että hänen tarvitsee antaa mitään taloustietoja. Sähköisten arvosetelien tarjoajilla ei ole suoraa suhdetta maksajaan, eivätkä ne myöskään edellytä, että maksajan on rekisteröidyttävä niiden järjestelmiin voidakseen käyttää palvelua. Sähköisten arvosetelien tapauksessa sähköisen rahan tarjoajalla on suora suhde ainoastaan maksunsaajaan, joka kuitenkin tarvitsee sähköisen tilin maksujen vastaanottamiseen.

Sähköisen arvosetelin tietovirta etenee seuraavasti:

1. Maksaja käynnistää sähköisen rahan maksutapahtuman syöttämällä sähköisen arvosetelin tiedot kauppiaan verkkosivustolla.

2. Sähköisen rahan tarjoaja tarkastaa maksajan syöttämät tiedot ja vahvistaa tapahtuman. Tämän jälkeen sähköisen rahan tarjoaja siirtää maksutapahtuman summan maksunsaajan sähköiselle tilille.

Kun tämä on tehty, varojen siirto sähköisen rahan tarjoajan järjestelmissä on saatettu loppuun. Selvitystä ei tarvita, koska sähköisen rahan tarjoaja on ainoa maksutapahtumaan osallistuva toimija.

Sähköisen rahan tarjoajan järjestelmien ulkopuolella tapahtuu kuitenkin yleensä useita muita toimintoja:

3. Maksaja ostaa sähköisen arvosetelin valikoidulta jakelijalta, jonka sähköisen rahan tarjoaja on valtuuttanut jakelemaan maksutapojaan. Sähköisen rahan tarjoaja on tietoinen siitä, että arvoseteli on myyty tietyssä paikassa. Ostaessaan

sähköisen arvostelin maksaja yleensä suorittaa maksun maksaakseen arvostelistä jälleenmyyjälle. Liiketoimintamallista riippuen nämä varat siirretään joko jälleenmyyjälle tai suoraan sähköisten arvostelien tarjoajalle. Kummassakin tapauksessa kyseessä on erillinen maksutapahtuma (joka tapahtuu ennen kuin maksaja käyttää sähköistä arvosteliä tavaroiden tai palvelujen maksamiseen), jossa jälleenmyyjä tai sähköisen arvostelin tarjoaja on maksunsaaja.

4. Samoin kuin verkkolompakon tapauksessa, maksunsaaja voi päättää nostaa varat sähköisen rahan tililtään. Myös tästä syntyy erillinen maksutapahtuma, jossa sähköisen rahan tarjoaja on maksaja ja kauppias on maksunsaaja. Maksunsaajan maksupalveluntarjoaja vastaa tämän erillisen maksutapahtuman ilmoittamisesta.